

„Mój Krym”

Kijów – Halicz, Halicz – Kijów. Tę drogę przebył zespół Centrum Nadawczego Mniejszości Narodowych „Suspilne mowlennia”, aby w ramach jednego z projektów opowiedzieć o halickich Karaimach i o obecnym stanie ich społeczności.

Projekt dokumentalny „Mój Krym” to film oparty na historiach trzech prawnie uznanych rdzennych narodów Ukrainy – Krymły (Tatarów Krymskich), Krymczaków i Karaimów. Ukazuje fakt niszczenia przez Rosjan w różnych latach wielokulturowości jako składnika ukraińskiej tożsamości. Bohaterami filmu są Krymły Diljaver Osman, Karaimka Natalia Martkowicz oraz Krymchak Wiaczesław Lombrozo, którzy podzielili się wspomnieniami, opowiadali o swoich rodzinach, o latach ludobójstwa i desperackim duchu oporu, o przetrwaniu wbrew wszelkim przeciwnościom, o tradycji, kulturze i historii.

Część poświęcona Karaimom powstała w Haliczu, który na dwa dni stał się miejscem kręcenia filmu utrwalającego należące do nich dziedzictwo kulturowe. Pierwszego dnia – 23 czerwca – ekipa filmowa zawitała do Muzeum Historii i Kultury Karaimskiej. Podczas nagrań Natalia Martkowicz – córka ostatniego Karaima w Haliczu – poruszyła temat swojego dzieciństwa, wspominając babcię ze strony ojca, ciocię Janę (Janina Lwowna Eszłowicz, 15.09.1930–24.10.2003) i ciocię Adę (Ada Zarachowna Zarachowicz, 1.07.1921–19.03.2013) oraz bogate tradycje rodzinne. Oprowadziła również filmowców po cmentarzu Karaimów halickich – pomniku historii i kultury z nagrobkami z XVIII wieku. Wieczorem zaprosiła do muzeum swojego ojca, Szymona Martkowicza. To spotkanie pokazało, jak ważna jest każda chwila, która pozwala na utrwalanie wspomnień i dzielenie się nimi innymi. Letnie wieczorne niebo zakryła jednak chmura i rozpętała się burza. Ekipa filmowa, choć częściowo przemoknięta, przyjemnie zakończyła dzień nad filiżanką herbaty.

Następnego dnia zdjęcia odbyły się bezpośrednio w mieszkaniu ostatniego Karaima Halicza – Szymona Martkowicza. Uczestnicy kontynuowali rozmowę o wspólnocie halickich Karaimów w czasach sowieckich i w postsowieckim okresie w historii Ukrainy. Wspominano karaimskie powiedzenia, żałowano zniszczenia kenasy. Próbowano także tradycyjnych potraw karaimskich. Można z tego spotkania wyciągnąć wnioski, że ból, cierpienie, poczucie nieznanego, pewność siebie i duma z przetrwania dziedzictwa kulturowego są ze sobą powiązane. Następnie ekipa filmowa pojechała do Lwowa, aby kontynuować prace nad projektem z udziałem Krymczaka Wiaczesława Lombrozo.

Nadia Wasylczuk, Achtem Seitabłajew, Nadia Stadnicka i Natalia Martkowicz podczas prezentacji projektu „Mój Krym”. Zdjęcie z archiwum autorki

Szymon Martkowicz i jego córka Natalia podczas zdjęć do filmu „Mój Krym” na podwórzu Muzeum Historii i Kultury Karaïmskiej w Haliczu. Zdjęcie z archiwum autorki

W dniu 8 sierpnia, przed Międzynarodowym Dniem Ludności Rdzennej, który obchodzony jest dzień później, w siedzibie Domu Krymskiego w Kijowie zaprezentowany został projekt dokumentalny „Mój Krym”. Utrwała on zapomniane, skłania do poszukiwania własnej, rodzimej samoidentyfikacji. W premierowym pokazie filmu wzięli udział wszyscy główni bohaterowie tego projektu.

Wyrażamy naszą szczerą wdzięczność za popularyzację dziedzictwa kulturowego halickich Karaïmów producentce i kierownikowi projektu Anastasji Gudym, autorce i reżyserce Olenie Krywenko, redaktorce Nadii Stadnickiej, autorowi zdjęć Junusowi Seitabłajewowi, operatorowi Jewhenowi Szewczenko, inżynierowi dźwięku Serhijowi Petrenko oraz kierowcy Oleksandrowi Hlibko. Specjalne podziękowania składamy szefowi przedsiębiorstwa państwowego Krymski Dom, aktorowi i reżyserowi Achtemowi Seit-

abłajewowi oraz przywódcy Medżlisu Tatarów Krymskich Refatowi Czubarowowi.

P.S. Warto również wspomnieć o cennych eksponatach muzealnych, które po wybuchu wojny zostały przeniesione do bezpiecznych miejsc. Na czas kręcenia filmu, aby pokazać światu kulturę karaïmską w całości, korzystając z sytuacji, gdy alarm lotniczy nie rozbrzmiewał przez kilka godzin, zwrócono je do muzeum. Teraz wraz z nami oczekują zwycięstwa Ukrainy. ■

*Nadia Wasylczuk
młodszy pracownik naukowy
Muzeum Historii i Kultury Karaïmskiej,
Rezerwat Narodowy „Dawny Halicz”*

*Tłumaczenie z języka ukraińskiego:
Mariusz Pawelec*

Więcej o filmie:

Link do filmu:

